

ПРЕЗИДЕНТ

БИТЕУ ОЮМЛАНЫ ТЫНГЫЛЫ ТИНТИРГЕ АЛЛАНЫПДЫ

Калининградда волонтерла бла селеше, Россейни Президент Владимир Путин барыбызны да тынгызылтырды, пенсия жыл саны кетюрюу вобраска жууап бергенди.

- Сорру, айкай да, бизни гражданданы кёбюсюне бек сезимлиди, - дегенди Владимир Путин. - Бу вурсор эртден бери сююледди. Тюрлю-тюрлю мадарла айтылгандыла. Сиз кыйсы вариантны жаратасыз деп сорганда, жууабыз бую: бирин да угвай. Жыл саны кетюрюу бла байлалманы чырт да тюзге сезимайла. Правительствода да аны ыразы болганды.

Нек? Бизни гражданданы асламсы аны жаратмагандары ючюн. Адам пенсиягъа чыгаргъа муратланып турарды: не да энди солурга, не да андан ары ишлерге, кышакъ фрейдала алырга. Бары да ол планна толмай кыялса, киши да игилик керлюк туююлду.

Экспертле нени юсюнден айтдыла? Пенсия жыл саны (тиширулагъа - 55, эркегьорулагъа - 60 жыл) оюнулары 1956 жылда

алынгандыла. Бизни озгъан кезиуледе коллегаларыбыз быллай бегим эте туруп, жашауну узакъгъа созулуу беген къадар, пенсиягъа чыгыууну жыл саны да кетюрюле барлыкды дегенди. Эсигизге салайым, ол заманда орталыкъ жашауну баруу 67 жыл болганды.

Алай бир зат да этилмегенди. 1995 жылда Россейни Правительствосю бегим элтгенди. Анда жыл саны кетюрюге керекди, алай аны XXI ёмюрюю экинчи онжылгында тамаларгъа тийишлиди деп жазылды. Энди биз, «ыразылы учунла», керекли оюнула этерге керекбиз. Бир затны кыйгъасын кермей турурга болуукуду беш, алты, жети, ким биледи, он жылы ичинде окуна. Пенсия системаны сакълауну жалчытыргъа онгарыбыз жетерикди.

Алай не болуп къаллыкды? Мен 1956 жылда жашауну узунлугуну юсюнден айтхана - 67 жыл. Шендо бизде 73,5. Келир жыл 74,3 болуукуду. Эркегьорулагъа кёчген кезиу тамамланыр такыйкъагъа (2018 жыл, правительство айтхана) кишилиени ор-

талыкъ жашау узунлугу 75 жылдан атларыкъды. Тишируулары жашау баруулары уа (2034 жыл) 85 жылдан аслам болуукуду.

Ол не магъананы тутды? 1970 жылда бир пенсиячыгъа 3,7 ишлеген гражданд жетгенди. Буюн - эки урунган. Тарих кеп къалмай эки керге азайганды.

Бир талай заман озса, ишчилени саны ишлемегенлеги саны бла тенг болуп къалырга болуукуду змда келменил барлыкды. Андан сора не да пенсия система атылыкды, не да биз шендо аны къытылгъаны аладан аха бла жабып тургъан бюджет бла резерв фондала жарылыкдыла.

Бу болумланы эсте тутаргъа керекди, тамбаны сагъышын эте эсек. Бир затны да тюрлендирмей турсакъ, пенсия системасы, бюджетде да хал осалгъа айланырга къоркъу барды. Алай болса, пенсиячылары фрейдалары алаша даражада тутаргъа тошерикди, ала дейим жарлы адамланы санын кёбейтип турлукудула. Биз а фрейдаланы кетюрюге керекбиз, къолайсызланы саны къыралыбызда къысарычра.

Ахыр оюу алыкъын жокъду.

Мен, ишексиз, бу законопроекти юсюнден айттылгъан битеу оюмланы тинтирикме. Алай бу миллион адамлагъа сезимли тема бла кесерини даражаларын кетюре кюрешмегенлеге, къыраланы змда гражданданы сейрлерине кере анылашуулу, акъыллы змда хайырлы предложения бергенлеге тынгыларгъа керекди.

Кёрюрююз, сююзу къалай ётгенле. Барын тынгылайбиз, олайбыз, багъа бичебиз, кёз къарамлагъа, оюмлагъа. Бу затха бек тынгылы къарарыбыз. Не ден да алгъа бизни гражданданы буюн да, узакъгъа созулган келлик заманда да сейрлерин жалчытырча.

Айны

Курортну объектлерин тапландыруугъа алты миллиардха жууукъ сом белюнорюкдю

Россей Федерацияны премьер-министри Дмитрий Медведев «Эльбрус» ВТРК-ны турист инфраструктурасыны объектерини проектированиасы, къурулушу змда ремонту бла байламлы буйрукъгъа къол салганды. Анга кере, ол ишлеге 5 миллиард 711 миллион сом белюнорюкдю.

Ырысы жагы пассажир канат жоллагъа, тау-лыжа трассалагъа. Азуу таланы тапландыруугъа, курортну токъ сетле комплексин жаптыруугъа къораттылыкды. Федерал бюджетден инвестицияланы адрес хал-

да белюнорулери 2018-2021-жыллагъа белгиленгенди. Проектни жашауда бардырмаланы операторуна «Шимал Кавказны курортлары» - акционер общество сайланганды. www.government.ru сайты материалларына кере.

Алгышыау

Тенгиз аскерчиле батырлыкны бла борчха кертичиликни юлгюлеридиле

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Юрий Кокос Instagram страницасында «Къабарты-Малкъар» МПК-ны змда тылны жалчытыуу кеп функциялы «Эльбрус» атлы кемени экипажлары, битеу Россейли морякланы, службаны ветеранларын Россейли Аскер-Тенгиз флотуну кюно бла алгышлагъанды:

«Тенгиз аскерчиле къыйсы заманлада да Ата журтубузну тенгиз чеклерин къорулап келедиле, ала кишилени, батырлыкны, борчха кертичиликни юлгюлеридиле.

Къабарты-Малкъарда жашагъанла Балтика эм Север флотлада «Къабарты-Малкъар» МПК-да змда тылны жалчытыуу кеп функциялы «Эльбрус» атлы кемеди тийишли халда вахта бардырылгъаны бла ехтемлениди. Республика аланы экипажлары бла къыса байламлыкъ да журютеди. Профессионал байра-

мыгъы бла алгышлайма, сузлукъ-сенлик, на-сып, мамырлык змда Ата журтубузну деменглиги ючюн бардырган къултугъузда жетишилме тежейме».

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосюн пресс-службасы.

ФОРУМ

Устазла окъутуу усталыкъгъа юйренгендиле

Кеп болмай КъМКУ-ну Эл-брусда окъуу-илму комплекси-де «Билим берюню эселлерге: башлангъан класслада окъутуу-талыкъ багъа бичеу амалланы тиндирю» деген аты бла Битеу-Россей форум болганды. Аны вазну педагогика, психология эм физкультура-спорт институту къураганды. Анга Красноярск, Нижний Новгород, Дондагы Ростов, Москва шахарладан змда Чечен Республикадан устазла, вузланы преподавательлери, басма организацияланы методистлери, профессорла эм башхала къатышгандыла.

Тюбешюде къырал инновация жапы бла айны баргъанда, школгъа да анга келишген устаз керек болганын белгилегенди. Ол, профессионал билиминден сора да, чыгармачылык жапы бла фахмулу, буюнню технологияла бла ишлеген, билим берюде жапты амалланы

хайырланган адам болургъа кереклиси айттылганды. Жыйылууда КъМКУ-ну педагогика кафедрасына бла колледжени устазлары бусагъада

школада билим берюу системаны эм окъуучуланы юйретюню жапты амалларын сюзюгенди. Аслам эс башлангъан класслада программаланы жетишилми бардыруу ише бурулганды. Аладан бири - окъургъа юйретю. Сабийге энчи кезден къарай билген, аны хуерин ачыкълагъан, анга да багъа биче билген уллу магъананы тутды. Ол жапы бла жапты амалла бла шагъарейленгенди педагогика.

Андан сора да, республикада «Россейли учебник» китап басманы белюмлерин ачар амалгъа къаралганды. Аны тамата методисти Елена Судьина «Школгъа дери кезиу» эм «21-чи ёмюрюю школу» деген проекте бла шагъарей этгенди. Красноярскдан бла Нижний Новгороддан келген устазланы къаууму уа коллегаларына окъуучула бла жетишилми ишлей билгирча мастер-классла ётдюргенди. Форуму ахырында анга къатышхана мьндан арысында аны жыл сайын бардыра турургъа келишгенди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Эл мюлк

Хар чууакъ сагъатны хайырлана

КъМР-ни Эл мюлк министерствосундан билдиргенлерине кере, быйыл республиканы сабанчылары кирзелюк битимлени змда къудоруну кеп къалмай 70 минг гектарда ёсдюргенди. Ол санда 40 минг чаклы бири кюзюк будай, 6,4 минг гектарны уа кюзюк арпа аладыла.

Тирлики жыйуу буюнледе къыстау барды. 80 процентинде (53,4 минг гектар) аны оруп ботагъандыла. Ол санда кюзюк будайны - 92 процентин. Аны тирликилиги да игинди - бир гектарда 39 центнер ёсдюрюге къолдан келгенди. Ол а былырден 8,3 процентке асламды.

Кюзюк арпаны жыйууда да аз-оздан ахырына жетдириле турады. Ол озган жылдан эсе 12,5 процентке кеп болуп, арендаторланы бютюнда къуандырады. Андан бир гектардан 36 центнер ола-нады. Эртте жетген картофну юсюнден айтхана, оны ёсдюрюуде эллиле былтыр жетишилликке болгъанлары кёрюнеди. Нек дегенде быйыл аны тирликилиги, сегиз процентке азайып, жалаанда 208 центнерди. Кылай-алай болса да, буюнлеге 3,2 минг гектардан 66,5 минг тонна картоф жыйылганды.

Тахта кёгетчиле да эселлерине къарагъанда, быйыл аллай бир жерде 4,6 процентке аслам кёгет ёсдюрюленин келгенди министрствону специалистлери.

тири къармашуудадыла. Хар чууакъ коню хайырлана, ала 5,5 минг гектар чаклы жерледе кеп къалмай 53 минг тонна продукция алыгандыла. Былтырны

КЪОРКЪУСУЗЛУКЪ

Канаткала - дайым кёз туурада

«Азу» станциядан «Мирге» элген Рота-1 эм Рота-2 канат жолланы кюборлерине ремонт этилгенди. «Курорт Эльбрус» акционер обществову ишчилери эки айны ичинде 98 вагончукну жаптырхандыла. Ол санда шин-

тиклерин тап халгъа келтиргенди, лыжаала сагъан орунланы, миялаларын змда башхала зарларын да алышгандыла. - Канат жоллагъа бек сакъ болургъа керекди, бютюнда былай бийикледе. Аны ючюн ре-

гламентге кере тийишли жумушланы кезиуенде бардырбиз. Не заманда да адамланы къоркъусузлуклары бизге биринчи жердеди, - дейди «Курорт Эльбрус» обществовону таматасы Беккаланы Хыйса.

Бизни корр.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны БУЙРУГУ

Къабарты-Малкъар Республиканы Къыраллыгыны кюноне аталгъан байрамланы жыл сайын бардырууну жалчытыр мурадда:

байрамлагъа хазырланыу змда аланы бардыруу жапы бла къурау комитетни кёргозюлген къаууму къабыл кёрюрге.

Ю КОКОС
Нальчик шахар, 2018 жыл 23 июль, №75-РГ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Къыраллыгыны кюноне аталгъан байрамлагъа хазырланыу змда аланы бардыруу жапы бла къурау комитетни тохташдырырга.

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Къыраллыгыны кюноне аталгъан байрамлагъа хазырланыу змда аланы бардыруу жапы бла къурау комитетни кёргозюлген къаууму 2-чи бетде басмаланады.

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Чегем районну Чегем шахарыны бир кесегинде бир-бир ишлеге чек салыуну (карантинни) кетерюню юсюнден

3. Къурау комитет Къабарты-Малкъар Республиканы Къыраллыгыны кюноне аталгъан байрам ишлени планын жыл сайын жарашдырырга змда къабыл кёрюрге керекди.

3. Бу буйрукъ анга кель салынган конден башлап кюноне киреди.

Чегем районну Чегем шахарыны бир кесегинде бир-бир ишлеге чек салыуну (карантинни) кетерюню юсюнден

Россей Федерацияны «Ветеринарияны юсюнден» 1993 жылда 14 майда чыгарылгъан 4979-1-чи номерли Законуну 3.1-чи статьясына тийишлиликде змда Чегем районну Чегем шахарында къурау арууну сылтауу кетерилгени бла байламлы:

Чегем районну Чегем шахарыны Ленини орамы, Киров атлы тыгъарыкъ, Х.П. Ворохов атлы орам змда Терешкова атлы тыгъарыкъ бла чекленген тий-

ресинде бир-бир ишлеге чек салыуну (карантинни) кетерюрге.
2. Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Чегем районну Чегем шахарыны бир кесегинде бир-бир ишлеге чек салыуну (карантин тохташдырыуну) юсюнден 2018 жылда 28 майда чыгарылгъан 25-РГ номерли буйрукъу ючюн тас этгенге санаргъа.
3. Бу буйрукъ къабыл кёрюлген конден башлап кюноне киреди.

Ю КОКОС
Нальчик шахар, 2018 жыл 26 июль, №79-РГ

Медицина

Къыйналгъан саусузланы халларын женгиллендирирча

Элбрус посёлканы жамауа-тын медицина болушлукъ бла жалчтыу не халда болгъан билер мурат бла району администрациясы башчысы Залиханлы Къаншаубий мындагы болушлукъ жокълагъанды. Аны физиотерапия, цифралы флюорография, администрация – миок кабинеттеринде, лабораториясында, ашханасында иш къвалы кыралгъан керегенди.

Сагъынлгъан медицина учреждение районда эм эски къурулуш объектлен бирине саналады. Мекям 1963 жылда битдирилди, андан бери астма, аллергия эм башха ёлпе-солуу ауруулагъа тынгылы бакъгъаны, ол жумушда жетишимлири бла да белгилиди. Мында сау суткала бла тургъан саусузлагъа – жыйырма, эртгенликде келип, ингирде юйлерине кетелеге деп да он илдуркъ барды. Аны бирге уга фельдшер-акушер пункт

да кесини жумушун бардырады. Бююнлюкде больницада адамланы жарсыуларына онбир врач къайгырадыла. Орта эм гичте медицина персоналны саны уа отузгъа жетеди. Терк болушлукъ тапдыргъан машинала уа экидиле.

Асламысында жайда астма-дан, аллергиядан къыйналгъанланы аурулары къызгъалады. Жарсыугъа, алагъа дагыда жангъдан къошлгъан пациентле да боладыла. Бери Минги тауну тийресинде солгъанла жыл ууну да келип, кеслерине къырат-ханлай турадыла. Саусузланы болушлары къошакъ халда тинтир ючюн, цифралы флюорограф, шендоголо оборудованиеси бла физиотерапияны кабинети, лаборатория да бардыла. Энди УЗИ аппарат керекди.

Баш врачны къуллугъун толтургъан Табердиляны Зайнаф билдиргенге кере, таза суу бла

жалчтыхан эм кир сууну кетерген системалагъа тынгылы ремонт этилгери тийишлиди. Алыкъа врачла бла да жетишимлилик сакъланады. Федерал целевой программаны чеклеринде мекямгъа жууукъ жерде амбулатория салыргъа белгиленгенди. Ол миок-техника жаны бла бусагъадагы излемле келише уа, айкай да, мында кеслерини саулукъларын тинтирге сойгенлени саны да ёсерикди.

Залихан улу, палаталагъа кирип, саусула бла селешип, дарманла бла болумду да соргъанды. Тобешини кезуинде, андан сора да, халкъгъа медицина болушлукъ тапдыруу бийик даражада болурга кереклиени эс бурупул, ол къатылпн чертилгенди.

Алиса ТАРИМ,

Элбрус району жер-жерли администрациясыны пресс-службасыны таматасы.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

«Тёбен Джулатда» тарых-маданият парк къураргъа умутлудула

Къабарты-Малкъарны Къулытура эм табигъат байлыкъланы сакълуу жаны бла фондунда бу кюнде бардыргъан пресс-конференцияда сёз Терк районда «Тёбен Джулат» деген федерал магъаналы археология эсертмени ЮНЕСКО-ну эсебин битеудуния байлыкъланы объектини кийиргери кереклини юсюнден баргъанды. Анга Фонду башчысы илму жаны бла кенешчи, «Тёбен Джулатны» халкъла аралы культура эм тарых магъаналы парка айландыруу жаны бла проектин къурагъанладан бири Тимур Кармов, Кавказны археология институтуну директору Атабийланы Бияслан, КъМР-ни Миллет музейини директору Феликс Навок, издатель Виктор Котларов, КъМКУ-да тарых, филология эм СМТИ институтда кафедраны таматасы Муслим Тамазов, дагыда башхала къатышандыла.

«Из ол проектин сагъыншы - Бегтин эртте башлагъанбыз. Былтър а аны къолгъа алгъанбыз. Музей-заповедник, тарых-маданият парк да къурау ючюн, бек алы документацияны тап халгъа келтирине, археология тинтилуе да бардыргъа умут этебиз. «Джулат» ЮНЕСКО-ну битеу объекттерини категорияларына келишеди – тарых ишле бла байламлыгъы барды, транспорт-ха да бир торлю чырмау жокъду», - дегенди Тимур Кармов. Аны оюмуна кере, битеу этилген мадарла эсертмени сакъларгъа

болушуркъдыла.

«Маданият хазаны эсертмелерин сакълуу къыйын жумушладан бири болгъанлай къалады. Сёз ючюн, «Джулат» археология эсертмени юсюнден айтсакъ, ары башха региондан къабырланы къазып айланыучула келелиде, къурулуш ишле да бардырыладыла. Проект топтурулгъанда уа къоркыуусулукъну мадарлары этилликдиле – эсертмени тегереги бегитилликди, анга ким суйсе да кирип къалалыкъ туююлду», - деп къошханды Тимур Кармов.

Фонду партнёру Атабийланы Бияслан а парк къуралса, археология тинтилуени кенг эмда тынгылы бардыргъа он чыгъарыгъын, алай бла уа комплексини кёл жашырынлыкълары тура этилликден чертип айтханды. «Эсертмени жалаанда бир кесеги ачыкъланганды. Къалгъан жери уа, биз тергенге кере, онла бла гектарла бла саналады.

Жорукъларгъа кере, комплекс программаны жарашдырыр ючюн, биз комплексге кирген битеу объектлени жазып чыгъаргъа керекби. Анга уа эски шахарладан бла юй топледен башха, къолдан усталаны аралары бла обала, элле да киредиле», - дегенди Атабий улу.

Экинчи кезинде ол тийреде къазыу ишле бардырылкъдыла, андан сора уа объектле консервация этилликди. «Алайсыз жарарыкъ туююду.

Андан сора уа реконструкция ишле бардыргъа белгиленди: тинтиучиле объектни тап халгъа келтирине эмда аны 3D-моделин жарашдыргъа айтадыла. «Биз бу бурунгулу эсертмени бир-бир жерлерин жангъдан ишлеп, башхаларын а чокъ жанлы голограмма бла кёрюрна

Нек дегенде къазылгъан эски къабыргъланы асламысы чий кирипченд къалангандыла. Республикада хала болумланы эсге алсакъ, биз аланы ачып, артада жабып къоймасакъ, объектлени толусунайла тас этип къорьгъа къорькюу барды», - дегенди эксперт.

Андан сора уа, ол айтхангъа кере, археология эртте бардырылгъан къазыулары да эсге алып, чекле тохташдырылкъдыла. Кавказда бек улуу мекжит «Джулатда» ишленгени да ачыкъланганды. Ол 500 квадрат метр чаклы бири тутады. «Болсада биз къазыу

ишледен сора аланы консервация этиу жаны бла жумушла бардырылгъанларын бла къалгъанларын билмейбиз. Алай этилмеген эсе уа, къазыу ишлени кезуинде эсертмелени оюлу къалмазча мадарланы да этерге тошерикди», - деп къошханды Атабийланы Бияслан.

Андан сора уа реконструкция ишле бардыргъа белгиленди: тинтиучиле объектни тап халгъа келтирине эмда аны 3D-моделин жарашдыргъа айтадыла. «Биз бу бурунгулу эсертмени бир-бир жерлерин жангъдан ишлеп, башхаларын а чокъ жанлы голограмма бла кёрюрна

этерге деп турабиз. Сёз ючюн, кечеги кёкню тобиюнде битеу шах кёрюнорна, туристле уа аны торленгенгине къарача», - деп бошагъанды сёзюн археолог.

Объектни юсюнден айтханда, ол 2018 жылда президент грантха тийишли болгъанды. Комплексини бусагъадагы халын башындан, жангъандан да видеога алдырып, пресс-конференцияда кёрюзгендиле. Археологга айтхангъа кере, ол тийреде адамла бизни эрагъа дери ахыр ёмюрлерден VII ёмюрге дери жашагъандыла. Андан сора «Тёбен Джулатда» жашауну тарыхчыла Алтын Орданы

заманы бла байламлы этедиле. XIII-XIV ёмюрлени ахырында, ол Шимал Кавказда ол къырналны бек улуу шахарларындан бири болгъанды. Анда къолдан устала жашагъандыла, бийик, кючлю къорулануу хуналары, регионда кыраулары бла бек улуу мекжитлери болгъандыла.

Проектни жашаугъа синдирир ючюн, бек аздан, төрт жыл керек болушкъду, деп да билдиргенди аны къурагъанла. Ахырында проектин авторлары журналистлени сорууларына жууаплай бергендиле.

ХОПАЛАНЫ Марзип. Суратланы автор алгъанды.

МИТИНГ

Тенгсизлик ёсгенини, пенсияны ёлчечин кёбейтирге кереклисини юсюнден айтхандыла

Шабат кюн РФ-ни Коммунист партиясыны КъМР-де бёлюмуно келечилери «Родина» кинотеатрыны алында пенсия реформа бла байламлы митинг бардыргъандыла. Былай акция ол кюн битеу къыралда да болгъанларын айтханды.

Театрны алында майданга келгенлени асламы тамата телиюно келечилери эдиле. Митингни башлардан алгъа партияны жаңгы келечилерине удостоверения берилгендиле. Бу жол коммунистлени тизмесине бир адам къошулгъанды – Анзор Гаургиев.

Митингде КПРФ-ни регион бёлюмуно секретары Бо-

рис Паштов эмда партияны регионалада бла элледе организациларыны башчылары селешгендиле. Ала пенсия реформада къыралда халкъны жашауну къалай торлендирилгени юсюнден терен тинтилуе бардырылмай кийирилгени белгилегендиле. Борис Паштов пенсия реформаны юсюнден закон Къырал Думада биринчи окулудула къабыл кёрюлгенликке, коммунистлени аны кючюн тохтатыр ючюн битеу правду аманланы хайырланарыкъларын чертгенди. Ол санда битеухалкъ референдум бардырылгын излерикиде, дегенди.

Сёз къолайсызланы бла оли-

гархланы араларында социал тенгсизлик ёсип баргъаныны, пенсияны ёлчечин кёбейтирге кереклисини, республикада алгын ишленген предпритияланы жангыртаргъа тийишли болгъанлыны еслеринден да баргъанды. Дагында адамланы файдаларына налг салгъанда, айлыкълары улуу болгъанла кёл тегереги кереклисин да айтхандыла.

Ол кюн а коммунистле алайга келгенден пенсия реформа бла байламлы соруду да бардыргъандыла. Митингни резолюциясы къабыл кёрюлгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Къурулуш

Энтга бир санаторий салынырыкъды

Акъ-Сууда «Дарман суула» деген жаңгы санаторий ишленрикди. Ол сероводород чыкъгъан жерде орналыкъды. Проект федерал программаны чеклеринде эмда инвесторну болушлугу бла бардырылады.

Санаторийде дарман суулары бла балчыкъны саусузлагъа багъанда хайырландырылдыла. Анда бир жолгъа эки жандан аслам адам солурукъду. Багъа да хар кимни да къолундан келирча болушкъду.

Ол «Зарагж» туркластерни комплексине кирликди. Алай объекте Нальчикке, Чегем эм Черек райондада болушкъдыла. Аланы чеклеринде къонакъ юйле, сатыу-алуу арала, машина жолла, коммунал сетье эм автовокзалла да ишленрикдиле.

Информангентстволаны билдирулерине кере.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2018 жылда 23 июльда чыгъарылгъан 75-РГ номерли буйругу бла къабыл кёрюрге

Къабарты-Малкъар Республиканы Кыраллыгъыны юнжуне аталгъан байрамлагъа хазырлануу эмда аланы бардыруу жаны бла къурау комитетни кёрюзюлген

КЪ А У У М

Кодзоков М.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны таматасы (къурау комитетни председатели)

Говоров С.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну Председатели биринчи орунбасары – Къабарты-Малкъар Республиканы эл миок министри (къурау комитетни председатели орунбасары)

Жанатайлы С.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели орунбасары (къурау комитетни председатели орунбасары, ырызлыгъына кере)

Альтудов Ю.К. – Бийик билим берген «Х.М. Бербеков аты Къабарты-Малкъар къырал университети» федерал къырал бюджет билим беруу учрежденияны ректору (ырызлыгъына кере)

Амшокова Ф.К. – «Къабарты-Малкъар Республиканы профсоюз организациларыны биригую» союзу председатели (ырызлыгъына кере)

Асанланы А.О. – Къабарты-Малкъар Республиканы уруну эмда социал къорулау министри

Ахохов Т.Б. – Нальчик шахар округу жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Ахубеков Ш.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы пымышенность эмда сатыу-алуу министри

Балкисов А.Х. – Бахсан муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысыны къуллугун толтургъан (ырызлыгъына кере)

Беппайланы С.У. – Малкъар халкъны «Алан» Къабарты-Малкъар республикалы жамауат организациасыны таматасы (ырызлыгъына кере)

Бердов Х.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны председатели (ырызлыгъына кере)

Бештоков Ж.А.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы финанса министри

Бологозов В.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну Председатели орунбасары – Къабарты-Малкъар Республиканы инфраструктура эмда цифрлы айынуу министри

Гитов Р.Х. – Зольск муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Давов М.А. – Терк муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Дзамихов К.Ф. – «Россейни илмула академиясыны Къабарты-Малкъар илму арасы» – федерал илму ара» федерал къырал бюджет илму учрежденияны филиалыны – Гуманитар тинтилуени институту директору (ырызлыгъына кере)

Дроздов И.П. – Къабарты-Малкъарны маданият хазнасыны объекттерин сакълуу жаны бла управленины башчысы

Евтушенко С.В. – Май муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Журбаев А.И. – Прохладна муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Залиханланы К.Х.О. – Элбрус муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Зумакулланы Б.М. – Къабарты-Малкъар Республикада Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный (ырызлыгъына кере)

Инжижиков С.М. – Лескен муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Казанчева Л.Б. – Къабарты-Малкъар Республиканы «КБР-Медиа» къырал казна учрежденияны директору

Калов З.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны бла Правительствоуну ишлерини управлююшиси

Кануникова А.Д. – «Орус тарыхны бла маданиятыны «Вече» биригую» жамауат организациасыны таматасы (ырызлыгъына кере)

Кануников В.А. – Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликли келечисини аппаратыны Къабарты-Малкъар Республикада баш федерал инспектору (ырызлыгъына кере)

Карданов М.Н. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну Председатели орунбасары

Ковшев А.Д. – Урван муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Кумухов М.Л. – Къабарты-Малкъар Республиканы культура министри (къурау комитетни секретары)

Кумыков А.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы Жаркъландыруу, илму эм жаш тёлюно ишлери жаны бла министрини къуллугун толтургъан

Кунижов В.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы къурулуш эмда жол миок министри

Курашинов А.В. – Къабарты-Малкъар Республиканы граждандар обществоуну институту эмда байламлыкла жюрютуу эмда миллетлени ишлери жаны бла министри

Максимов М.Е. – Россей Федерацияны Къоркъыуусулукъну федерал службасыны Къабарты-Малкъар Республикада Управлениасыны таматасы орунбасары (ырызлыгъына кере)

Махжоев Х.Х. – Бахсан муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Муртагаланы Б.С. – Черек муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Райхаланы Б.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы экономиканы айнытуу министри

Ромашкин И.К. – Къабарты-Малкъар Республикада иш ишлени министри (ырызлыгъына кере)

Сохроров Х.Х. – Халкъла аралы черкесс ассоциацияны президенти (ырызлыгъына кере)

Тараев И.В. – Прохладна шахар округу жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Текушев А.А. – Чегем муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгъына кере)

Хасанов И.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы спорт министри

Хубиев М.Б. – Къабарты-Малкъар Республиканы сакълуу министр

Шауаланы И.П. – Къабарты-Малкъар Республиканы табигъат байлыкъла эм экология министри

Шогенов Ш.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы Архив службасыны башчысы

Шогенцов М.Л. – Къабарты-Малкъар Республиканы курортла эмда туризм министри

Жангыртуу

Мекямны ичи, тышы да тюрленирикди

Къашхатауда району ара маданият юйю ишленгенли отуз жети жыл болуп келеди, аны тегереги иги да тозурап, осал халгъа жетип тура эди. Бу кюнде уа «Шахарда тап болушлу» къурау» деген партия проектин чеклеринде аны жангыртуу жаны бла ишле къолгъа алынгандыла. Кертиди, ичине эмда тышында да ары дери да къатыла тургъандыла, алай бу жол а тынгылы ремонт этилди.

Алай бла мекямны тегерегине шендоголо заманига келишген жаңгы хуна салынырыкъды, алы ачыкъ болушкъду, арбызна плитка эм бордорла, олтуруп солурча шитникле орнатылкъдыла, сёзсюз, полле, юлкюле да кеслерине жер табарыкъдыла. «Маданият юй эллие солургъа сойген жерди, мында торлюторлю тобешиле, ингирле, жыйынуула дайым да бардырыладыла, аны себетли мекямны ичи, тышы да айтбандырылгъала, аны тегереги да уашыуу болса, къаргъан кёзге ариу кёрюнору, келгенлени кёллерин кётюроу, къуандырыр», - дейди Черек районну культура бёлюмуно таматасы Къазыйланы Рамазан.

Тапландыруу ишлени чекленген жууалыгълары болгъан «Жапитал» Страй биригую бардырады. Къурулуш ишлеге федерал бюджетден эки миллион жюз минг сом бёлюнгенди.

БЕЗЮЛАНЫ Залина, Черек районну жер-жерли администрациясыны пресс-службасы.

КОНКУРС

Эм иги проектлени санында

Къабарты-Малкъарны кырал аграр университети жаш тѳлю проектлени Битеуроссей конкурсуна хорлаганланы санына киргенди. Бу эришиуле, вузда айтхандарына кѳре, бийик билим беруу учуредияланы араларында кырал жаш тѳлю политика бардырыну чеклеринде кыралгандыла.

Вузну конкурс сайлауны этген оюнч проектти экологияга, спортка, туризмге эмда илму бѳлюмледе проблемалага жораланыдыла. Эксперт кыуум аладан алтысын белгилегенди эмда 5,6 миллион сомга грант болушлук беруню тийиш киргенди.

Алайды да, ахча университет ма билла башламчылыкларын тамамлауга кыратыллыкды: «Таза планета» деген жаш тѳлю экология марафонга, Шимал Кавказда студентлени арасында спортту тутушуу жорлолоринден оюнга, «Туристе таза экология тийреле ючюндол» деген жаш тѳлю экология-волонтерлук кымылдауга, «NOVUS-STEVA» жаш тѳлю инновациялы проект, «Есюмно энергиясы» деген региона аралы жаш тѳлю форумга эмда «Тау ауушлага Россейни байрагы бил» деген Битеуроссей жаш тѳлю авторбегге.

Бу проектлени кыраганла бийик билим беруу учуредияланы ректоратында окутуу эмда илму-тинтиу ишле жаны бла прокторлары Кудайланы Руслан эм Эзавс Анзор бла тийбешгенди.

Кудай улу, конкурсуна хорлаганланы алгышлал, ол шарт универистетни арт кезиледе бек улуу жетишмилеринден бири болганын чертгенди.

Бизни корр.

БЕЛГИЛЕУ

МАХТАУЛУ КЪАЯЧЫЛАНЫ ЭСГЕРЕ

Мальбахов атлы кырал миллет китхананда «Тейри кылыч» атлы клуб ишлелени белгиледи. Аны кесине салган борчу – бизни тарыхыбызда белгиле конлени эсгеруу, башка эс бурунга затланы республиканы жамауатына ачык этерге деп алайды.

Озган ийыкыда библиотеке краведение бѳлюмонде, ол клубу чегинде Мечиланы Халимат хазырлап, Сотталаны Ахия бла Джалпауаны Жачи Минги тауну

Ары келгене халкыбызны жигит улналарны юсеринден тарыхда, адабиятта айтылган затлага сойноп тынгылагандыла. Докладны бара турганда кѳрпозлогон «Минги тау» видеофильме, «Элбрус – табияттын сейрлик жери» атлы энчи китап кѳрмючге да сойноп кырагандыла. Библиотекачыла алапы бу юонге деп энчи хазырлагандыла эм тубеюнино ариу кырагандыла.

Шат тауубузга аталган китапланы

Мечиланы Халимат.

ишлелген асыл адамлага ол кюн ырызлыкларын кѳлпѳ айтхандыла.

Бу кѳрмючде жазуучула, басмачыла Виктор бла Мария Котлярова чыгарган китапла ариу суратлары бла, форматлары бла да энчи илнеде кѳзюнг. Аладагы суратланы Жанна Шогенова алдырганды.

Эттор, жигит адамларыны, алапы юслери бла саулай халкыны, юслеринден айтылган керти сѳз, ариу сѳз, жюз жылла этседе да, жюргенин жылытханы, таукеллик бергени хахды.

МУСУКАЛАНЫ Сакнат,
Суратланы ОРАКЪЛАНЫ
Мариям алганды.

кюнчыгыш жанына кѳрпозлогонлерине 150 жыл болганына аталып, «Минги тауну бойсундуруу» деген ат бла информациялы сагыат озганды.

чыккыган жылларына кырасанг, ала озган ѳмюрдѳге бла бюгонгю адамланы юумларын кытаплаганларын кѳресе. Ала былай сакланганлары ючюн мында

ХАЗЫРЛАНЫ

ПЕДАГОГЛА, АТА-АНАЛА ЭМДА ШКОЛЧУЛА БИРИГИП

Энди жай каникулла да кюнден-кюнге азан бадыла. Сабийле алапы заукыгубуна сойюнгенликке, абдадана уа мекамланы жангы окуу кылга тап халга келтирину кыггысын алгандан окууна кѳргенди. Аны хайырандан а бюгонюкюде окууна школчуланы келпирлерине хазырдыла.

Сѳз ючюн, бизге Жангы Малкъар элчи орта билим берген мектебин директору Жаболаны Елизавета билдиргенге кѳре, ала мында кабинетге, ашханага, спортзалга да косметикалы ремонт этгенди. Тышын да ариу спорт, эшкени, терезелени да боыгандыла. Школну тѳгерени бегиттен темир сетканы да иги кеселге алышындырылганды. Кырдгы да чалынганды. Суу-жылуу барган ызда да жарылуу тийюлдоло.

бу болушлукту ала уа арбазга асфальт салынганды. Ол жумуш элчи алгыракада белгиленген юбилейине дерди да (23 июль) тамамланды. Андан сора да, тѳгеречи айтхандары поиле да кыраган кѳз кыууарына халга келтирилгенди. Ремонтту этерге уа усталга ата-анала, сабийле кеслери да болушхандыла.

Эсерте кетейик, сагынылган эки кылат мектеп 1993 жылда ишленгенди. Башхача айтханда уа, бийыл биринчи сентябрда ол жашчылага бла кызыкчылага кесини эшклерин жыйрма бешинчи кѳрѳ ачаркыды. Алапы саны уа 125-гѳ жетерикди.

Махкемени биринчи кыатысында уа, садикге барлыкчыкылага деп, энчи жерле белонгенди. Бийыл алапы саны уа 55-гѳ жетерикди, кеслери да эки кыуумга юлешиндикди.

Айхай да, хар жангы окуу жылны алында ата-аналаны жарысхан – ол школчуланы дерсликпе бла жалчытууду. Мында уа бу жумушу жетилденди мурат бла администрация, бирси кѳнш элени мектеплерини татамалары бла келишип, алапы бир бирлери бла алышуу тѳрени кийргенди. Ол а эки жангына да таг себѳлик болды. Алай бла сабийле керекли киталарын талмай кынаилмайдыла.

Районну администрациясыны башчысы Мувед Дадов

ну болушлукту ала уа арбазга асфальт салынганды. Ол жумуш элчи алгыракада белгиленген юбилейине дерди да (23 июль) тамамланды. Андан сора да, тѳгеречи айтхандары поиле да кыраган кѳз кыууарына халга келтирилгенди. Ремонтту этерге уа усталга ата-анала, сабийле кеслери да болушхандыла.

Эсерте кетейик, сагынылган эки кылат мектеп 1993 жылда ишленгенди. Башхача айтханда уа, бийыл биринчи сентябрда ол жашчылага бла кызыкчылага кесини эшклерин жыйрма бешинчи кѳрѳ ачаркыды. Алапы саны уа 125-гѳ жетерикди.

Биринчи класска келликпе бла жыйрма бешинде. Ол шарт а битеу да элчи, устак коллективни да кыууандырганды. Нек дегенде мында бир классда олтурганчыкыла арт кезиде онкѳндѳн-онкѳрдѳн кѳп болмагандыла. Окуурга, жазарга эмди

тѳрсюнлю тѳбѳн жанла, кѳнчѳк киедиле. Ол неда бу фабрика тикген быстырланы алгысы деп да кысымайды. Хар ата-ана бу жумушка кюлдѳн келгенича кыайгырады.

Тѳреде болуучусу, августу биринчи кюлеринден тебиреп, районлада билим беруу управленианы, администрацияланы, бирси учуредияланы да келечилеринде кыралган комиссияла школаны окуу юйлеге хазырлыкларына кыууурун башлаууду. Ол а конкурсу халда бардырылганы себѳлик ызы бла хорлаганнаны да атлары белгили болады.

Белгилегени бекте, Терк районну малкъар мектеби бу борчун тынгыла тамамлаганды эм экспертлени келпиринден тебиреп, районлада Тахировага, саулай пѳкѳлчелерге, ата-аналага, ѳсѳп келген тѳлюге да не жаны бла да жетишмиле тежебѳй.

МОКЪАЛАНЫ Зукура.

Акция

Огъурлу жумушлага кѳллендирген дерсле

Росгвардияны Къабарты-Малкъарда Управлениасыны Нальчыкде «Элбрус» деген энчи отряды КъМР-ни Ии ишле министрствосуну Экстремизмге кыжау арасы бла бирге «Вершина» санаторийде «Лидер» деген профилли сменнге кѳрѳ солуган 60 сабийге аскер-патриот акция бардыргандыла. СОБР-чула кылай болчаны толтурганларыны, аны тѳрлерини, аскерчи нѳберлерини кишиликлерини, «Э» ара бла бирге кылай ишленгенлерини юслеринден халарлагандыла.

Да Росгвардияны Управлениасыны таматасыны орунбасары, полицияны полковники Кадир Шогенов.

«Сабийле бла аскер-патриот акцияланы спорт эмда маданият ишле бла бирге бардыруу акыылбалык болмаганын араларында правога бузуклык этгендени санын азайтууга себѳлик этеригине ишкисиме», дегенди ахырын

«Сабийле бла аскер-патриот акцияланы спорт эмда маданият ишле бла бирге бардыруу акыылбалык болмаганын араларында правога бузуклык этгендени санын азайтууга себѳлик этеригине ишкисиме», дегенди ахырын

саулыкларын кючлендирир, ала бош турмазча этерге деп салган болчаны толтурмуратда бу иш бла бадамлы ведомстволла бла бирге кырайды. Акыылбалык болмаганылага торлю-торлю спорт, маданият ишле, оюнала кырадыла.

Росгвардияны КъМР-де Управлениасыны пресс-службасы

Спорт

Бир кишиге да хорлатмаганды

Тырнаууду «Геолог» спорт комплексде, Боксун битеудуния конноне жораланып, Россейли студент союзуу бла кыралны жыймыдык командалары сѳрмешгенди. Кырууларын, усталыкларын да 60 спортчу кѳрпозгенди. Алапы араларында бусагытада Минги тауда юйрениу-жарау этуу жыйылыуларын бардырган боксчула Европаны бла дуняны чемпионлары, Олимпиада оюнланы призерлары да болгандыла.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

«Элбрусуну кубогун» алганды. Назир спорт бла 14 жыл кюре шеди, ол заманны ичинде жаш боксчу Санкт-Петербургну чемпион, 2012 жылда Ханты-Мансийске III Битеуроссей жай универсиадыны финалисти болурга, «Санкт-Петербургну губернаторуну кубогу» деген халкыла аралы турнирде, Севастополь

аны командасы «Элбрусуну кубогун» алганды. Назир спорт бла 14 жыл кюре шеди, ол заманны ичинде жаш боксчу Санкт-Петербургну чемпион, 2012 жылда Ханты-Мансийске III Битеуроссей жай универсиадыны финалисти болурга, «Санкт-Петербургну губернаторуну кубогу» деген халкыла аралы турнирде, Севастополь

жигитлерини хурметлерине бардырылган эришиуде эм кѳп башка жѳрѳ хорларга жетишгенди. Аны алгва кѳп айтхалык боксчуланы хазырлаган тренер Пѳлойланы Малик юйретгенди, деп билдиргенди районну пресс-службасында.

жигитлерини хурметлерине бардырылган эришиуде эм кѳп башка жѳрѳ хорларга жетишгенди. Аны алгва кѳп айтхалык боксчуланы хазырлаган тренер Пѳлойланы Малик юйретгенди, деп билдиргенди районну пресс-службасында.

Жети жюзню ичинде кеслерин танытхандыла

Нальчыкде Универсал спорт комплексде таэквондону «ВТ» турнирлосонде Россейни биринчилерини бардырылганды. Аны кеслеринде 87 субъекттен 700-ден аслам 12-14-жыл

Мурат Карданов эм спорт министр Ислам Хасанов алганды.

доммак майдалланы Нурмухамед Ахметов (61 кг.), Ислам Шокуев бла Дамир Ахметов (экион да 37 кг.) кытыкханды. Экинчи кюн «алтын» бла Идар Багов кыуандырганды. Астемир Начоев бла Даниель Занчук ючюнчоле болганды. Жашла барсы да 33 килограммга дерди ауурлукта сѳрмешгенди.

Ючюнчю кюн спортчуларыбыз эки майдал алгыга жетишгенди: Милана Бекулова (29 кг.) – «алтын», Исламбек Тхазапжеев (41 кг.) а – «доммак». Ахыр кюнде уа Даниель Яхенко (45 кг.) экинчи жѳрге чыккыганды. Андемиркан Жилѳв а ючюнчю болганды. Саулай да команданы эм майдал кытыкханды. Идар Багов бла Милана Бекулова уа Европаны биринчилгинде эриширге эркилини да кыруулагандыла. Алапы экинчи да тренер Амир Ахметов юйретеди, деп билдиргенди КъМР-ни Спорт министрствосуну пресс-службасында.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

УЧРЕДИТЕЛѳЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛѳВСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДАКЦИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЛАНЫ Наабаб
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары),
МОКЪАЛАНЫ Зукура
(бѳлюмо редактору),
ТИКАЛАНЫ ѳтима
(бѳлюмо редактору).

ТЕЛЕФОНЫ:
Редактору примани: 42-63-01.
Баш редактору орунбасарлары – 42-38-21, 40-84-82.
Жууалы секретары – 42-66-85.
Секретариат – 40-93-62, Корреспондент – 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ:
Поштиска эм ырано – 42-24-02, 42-67-68.
Экономика – 42-66-73.
Култура – 42-66-76.
Социал ишле – 42-75-83, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71.
Окуучулуна бла байламмакыла жорюктю эм жазыкы – 42-37-94.
Энчи корреспондент – 42-68-72, Тилмачыла – 40-28-97.
Операторла – 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кызыг жюргѳмѳйд.
Кѳл жазмага Россияны этилмѳй эм ала артка кытарылмайдыла.

Газетде басмаган материалла айтылган оюмла расмилени оюму бла кешимеге болушкыда. Алады айтхандар хар зат ючюн Россей Федерацияны Басмаы юсюнден законну тийишлениди материалланы авторлары кеслери жууушылдыла.

Редакция авторлардан 400 габет тынганды (машина бла жазылган 5-6 бет) кешпѳ алмайды.

Газет Басмаы эм азаматы информацияны эришилерини кыруууду жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрда регистрацция этилгенди.

Регистрация номер – ПН № ТУ 07-00118, Пнаккѳ – 51532

Газетни басмагы «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этилгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясыда басмаланганды.
Паннин шаар, Ленин вулу проспект, 33

Газетлени кеслери талдыруу ючюн КъМР-ни почта сыякыны федералды Управлениасы жуушылды.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетлени рошиагы сайту ючюн КъМР-ни «Россет» ашикер обществосу жуушылды.
Телефон: 42-69-34

Газет ийыкыда юч керѳ чыгады – Геурге, орта, шабат кюнесде.

Номерге графике кѳрѳ 19 00 сагытада кылат салынды, 20 00 сагытада кылат салынды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИНИ ЧЫГАРЫШЛА:
Байсаланы Марзият – дежурный редактору; Кучукуланы Сафият, Кетечиланы Зульфия – жууалы секретарыны орунбасары; Зезаланы Лиля – (1, 2-чи бетле) Ахкѳбасаны Жаннета – (3-чи бет), Токумаланы Салим – (4-чи бет) – корреспондент.

Тиражы 1401 эс. Заказ № 770
Багысы 10 сомду.

36000, Нальчык шаар,
Ленин вулу проспект, 5
электрон почта:
elbor_50@mail.ru